

алната историография от догматични марксистически позиции, свързани с политиката на КПСС и БКП през 20-те и 30-те години на XX в. и най-вече след 1944 г., когато марксизмът беше наложен и у нас като задължителна държавна идеология, особено в историята и другите хуманитарни науки.

Антиисторически по същество и в противоречие с фактите на българското общество и със законите на историческата наука да установява и преценява фактите във връзка с тяхното съвремие, този догматичен подход подрежда в низходящи преценки и характеристики идеолозите и дейците на националноосвободителните борби от гледна точка дали и доколко са възприели социалистическите идеи.

В българския случай критерият е Хр. Ботев, наистина докоснал се до социализма в утопическия му вид, но посветил гениалното си перо на поет и журналист, както и живота си, на делото за националното освобождение на България, а не за да извърши социалистическа революция, за каквато липсват обективни условия, без тук да е уместно да третираме въпроса дали такива условия са съществували и 70-80 години по-късно. Във всеки случай през 70-те години на XIX в., когато Ботев и други млади български ентузиаста се докосват периферно до утопическия социализъм в съвременния му руски вариант, такава социалистическа революция не е на дневен ред. Добре известно е, че главната историческа задача на българите, както и на редица други европейски народи под чужда власт през XIX в., е националното освобождение. Всъщност социалистическите догадки на Ботев, по-скоро социални мечтания с далечна перспектива, на практика са важни като търсения на един неспокоен дух, непримирим срещу всякаква несправедливост, включително и в социалната структура на обществото, срещу експлоатацията от едни държави, народности, групи/класи от други и т.н. Той и останалите малцина възрожденци, въодушевили се от утопическия социализъм в средите на руските революционери демократи и нихилисти, образуват една неголяма, но активна и напориста група. Но макар да са се възторгнали от социалистическите идеали, до един отдават личните си сили и енергия за националното освобождение на своя народ. Книжно чертаейки и социалистическо преустройство за България, те оставят тези мечтания на заден план и участват най-дейно в последната, решаваща фаза на борбите за национално освобождение.

Всичко това достатъчно ясно доказва, че подходът на политизиране и връщане на виждания и политически цели на късни идеологии и организации като БКП към по-ранни събития и личности и налагането им върху съвсем различна действителност, по-ранна с повече от половин или цял век, не само е антинаучен и антиисторически по същество, но е лишен от елементарна логика.

Оттук е напълно ясно, че твърде външното запознаване на малък брой българи със социализма в утопичната му форма, не може да служи с тази страна от възгледите им за критерий, по който да се подреждат в низходящ ред останалите революционери. В нашия случай се отнася до войводите от четническото движение и най-вече до П.Хитов, който с трезвото си родолюбие, а и по силата на обстоятелствата няма и не може да има нищо общо със социалистическите увлечения.

Но явната неоснователност и научната несъстоятелност на догматичния под-